Citace záznamu

Lucia Krajčírová, Premonstrátský klášter (kaple sv. Šebestiána) - Louka u Znojma, Oltář sv. Šebestiána, *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* (online databáze), https://stuky.upce.cz/node/251, vyhledáno 28. 3. 2024.



Znojmo-Louka, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, celkový pohled na oltář sv. Šebestiána (Zdeňka Míchalová, 2018)

Premonstrátský klášter (kaple sv. Šebestiána) - Louka u Znojma, Oltář sv. Šebestiána

Číslo záznamu: 251

Bližší určení díla: Oltář v kapli sv. Šebestiána v kostele Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava.

Památkově chráněno, č. úskp: 34955/7-6967

Umístění: Východní pole závěru kaple.

Datace: 1580

Anotace

Opatská kaple sv. Šebestiána byla přistavěná ke klášternímu chrámu v 80.–90. letech 14. století. Renesanční úpravu získala v roce 1580 na objednávku opata Šebestiána Freytaga z Čepirohu, kdy vznikla nová výmalba a štukové oltářní retabulum ve východním závěru kaple. Ústředním motivem retabula je vysoký reliéf se sv. Šebestiánem, který je ohraničen ornamentálním rámem spočívajícím na hlavách dvojice karyatid v podobě andělů. Římsa retabula je zakončená postavou stojícího Krista s dvojicí andílků. Dílo prošlo komplexním restaurátorským zásahem v letech 2000–2003.

Abstract

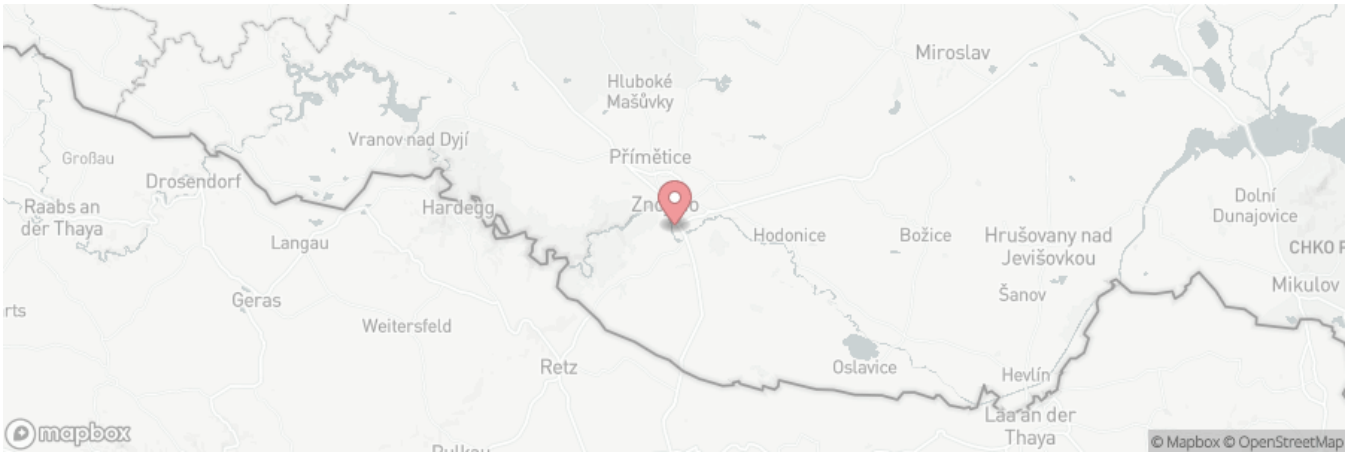
The Abbot's Chapel of St. Sebastian was added to the monastery church in the 1380s and 1390s. The Renaissance modifications were ordered in 1580 by Abbot Šebestián Freytag of Čepiroh: the chapel was repainted and a stucco altar retabulum was established in the eastern part of the chapel. The central motif of the retabulum is a tall relief of St. Sebastian in an ornamental frame situated on the heads of two angel caryatids. There is a standing figure of Jesus Christ and a couple of baby angels at the edge of the retabulum ledge. The whole work of art was carefully restored in 2000–2003.

Kraj	**Okres**	**Obec**	**Katastr**
Jihomoravský kraj	Znojmo (okres)	Znojmo	Znojmo-Louka

Ulice, čp. / č. o.

GPS

48.8410734, 16.0572907



Technika štuku	**Materiálová skladba**	**Povrchové úpravy**	**Původnost**
Kombinace modelovaného štuku a odlévaných částí.	Retabulum má zděné jádro z pálené cihly, jež pokrývá jádrová štuková vrstva obsahující zrna křemene s kalcitovým pojivem. Na ní je načervenalá modelační vrstva štuku (2–4 mm), následuje vrstva bílé barvy a vápenný nátěr s vysokým podílem olovnaté běloby. Modelovaný štuk, jímž byla vytvořena figurální složka oltáře, byl doplněn prefabrikovanými dílci, z nichž byl vyskládán ornamentální rám retabula i ornamenty římsy (viz Knor 2003).	zlacení (stávající stav) Kombinace bílého povrchu a zlacení, zlacení se uplatňuje především na ornamentálních částech retabula včetně nápisu, vegetaci ústředního výjevu se sv. Šebestiánem a na lemech oděvů figur.	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Klášterní kostel řádu premonstrátů v Louce u Znojma byl vysvěcen na přelomu 12. a 13. století s patrociniem Panně Marii a sv. Václavu (Eckl – Šeferisová Loudová – Valeš 2020, s. 21). Románská trojlodní bazilika s dvoulodní kryptou a věžovým průčelím byla upravena na konci 14. století přistavěním vysokého chóru. Následovaly renesanční úpravy po roce 1575 a barokní adaptace v poslední třetině 17. století.
Věžová stavba s opatskou kaplí nad románskou sakristií vznikla po příchodu vídeňsky orientované stavební huti do Znojma někdy v 80. – 90. letech 14. století (Vácha 2012, s. 548). Celkový výraz prostoru s žebrovou klenbou a kamennými ostěními pochází ze středověké fáze stavby, společně s malbou Bičování Krista v závěru kaple. V roce 1580 vzniklo nové oltářní retabulum a celý prostor je nově vymalován. Na renesanční úpravě se podepsala osobnost premonstrátského opata Šebestiána Freytaga z Čepirohu (1575-1585), na jehož objednávku oltář vznikl a jehož portrét se přenesl do tváře sv. Šebestiána v ústředním poli oltáře.
Přízední oltářní architektura se nachází ve východním závěru kaple, na hranolové zděné menze s profilovanou kamennou deskou stojí retabulum s figurální výzdobou. Ústředním motivem je reliéfní figura sv. Šebestiána, která je ohraničená ornamentálním rámem, jehož tíha spočívá na hlavách dvojice karyatid v podobě andělů přidržujících stuhy festonů. Na rámování centrální plochy navazuje vlys s nápisem:
GRANDE SEBASTE IVBAR SVPERO DIGNATE SENATV
CVIVS ET AETERNA LVCE TROPHAEA NITENT
HAEC TIBI SACRA DICAT PATRONO STRVCTA SEBASTVS
FREYTOG COENOBII PRAESVL HONORE POTENS 1•5•80
Oltář završuje figurální skupina s postavou stojícího Krista a dvou klečících andílků na římse retabula.
Tvůrce štukového retabula je neznámý, bylo uvažováno o okruhu Daniela Altmanna (Šturc 2001, s. 34), nověji o kruhu italského architekta Giovanniho Petra Barca (Chlíbec 2011, s. 140), který byl hlavním stavitelem Freytagovy obnovy kláštera (Kroupa P. – Kroupa J. – Slavíček – Unger 1997, s. 59). Zatímco figurální schéma světce je v Záalpí rozšířené již od pozdního středověku, kompozice s dvojicí karyatid ukazuje k italským vlivům.

Historické zásahy / opravy

2000–2003 Památková obnova opatské kaple v jižní věži baziliky premonstrátského kláštera ve Znojmě-Louce, ak. mal. Jan Knor.

Literatura

Petr Eckl – Michaela Šeferisová Loudová – Tomáš Valeš, *Bonum Opus: Premonstráti v Louce (1190–1784)*, Znojmo 2020.
Zdeněk Vácha, Oltář sv. Šebestiána z roku 1580 v opatské kapli premonstrátského klášterního kostela Panny Marie a sv. Václava ve Znojmě-Louce, *Památková péče na Moravě / Monumentorum Moraviae tutela. Sochařství a památková péče* 16/2014. Brno 2014, s. 55–67.
Zdeněk Vácha, Opatská kaple (kaple sv. Šebestiána) premonstrátského klášterního kostela Panny Marie a sv. Václava ve Znojmě-Louce (Poznámky ke stavebnímu a výtvarnému vývoji), *Archaelogia historica* roč. 37, č. 2, Brno 2012, s. 539–555.
Jan Chlíbec, *Italští sochaři v českých zemích v období renesance*, Praha 2011, s. 140–141.
Petr Kroupa – Jiří Kroupa – Lubomír Slavíček – Josef Unger, *Premonstrátský klášter v Louce. Dějiny – umělecká výzdoba – ikonologie*, Znojmo 1997.

Prameny

Jan Knor, *Výbor z restaurátorské dokumentace památkové obnovy opatské kaple, tzv. „Šebestiánky“v jižní věži baziliky premonstrátského kláštera ve Znojmě-Louce* (Akad. mal. Jan Knor, leden 2000 – prosinec 2003). Restaurátorská dokumentace je uložena v archivu restaurátorských zpráv NPÚ, ÚOP v Brně pod číslem 1004.

Autoři záznamu

Lucia Krajčírová

Datum poslední změny

10.6.2022

Fotodokumentace současného stavu



Znojmo-Louka, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, celkový pohled na oltář sv. Šebestiána (Zdeňka Míchalová, 2018)



Znojmo-Louka, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, detail figurálního nástavce s postavou Krista a dvou klečících andílků (Zdeňka Míchalová, 2018)



Znojmo-Louka, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, detail eféba pomyslně přidržujícího architekturu oltáře (Zdeňka Míchalová, 2018)



Znojmo-Louka, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, detail festonu (Zdeňka Míchalová, 2018)



Znojmo-Louka, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, detail postavy sv. Šebestiána (Zdeňka Míchalová, 2018)



Znojmo-Louka, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, prefabrikované dílce - odlitky ornamentálního rámu (Zdeňka Míchalová, 2018)



Znojmo-Louka, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, nápisová plocha na římse retabula (Zdeňka Míchalová, 2018)



Znojmo-Louka, kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, detail ornamentálního štukového rámu (Zdeňka Míchalová, 2018)